

ЧОМУ ВАЖЛИВО ЗАХИЩАТИ ПРАВА ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ?

Кучерова Вікторія Едуардівна,

студентка гр. П.23-3

Університет митної справи та фінансів

*Науковий керівник: д.ю.н., професор, Макушев П. В., професор
кафедри професор кафедри історії та теорії Університет митної
справи і фінансів*

м. Дніпро, Україна

Захист прав і свободи людини були завжди актуальною проблемою всього людства. Почнемо з того, що захист прав кожної людини завжди є важливою частиною кожної держави і самої особи. Кожна людина повинна знати хоча б базові права, які вона має, щоб вміти себе захищати, особливо під час воєнного стану. Після вторгнення російської федерації на територію України кожен зрозумів, на скільки важливо, треба вміти відстоювати та захищати свої права.

Головною метою захисту прав людини під час воєнного стану є гарантія збереження гідності та недоторканості кожної особи, що знаходиться у збройному конфлікті [1]. Це має велике значення, для збереження психологічного стану у найскладніші часи. Забезпечення безпеки та відсутності будь-яких форм фізичного, психологічного та емоційного насильства є запорукою збереження гуманітарних цінностей та принципів, на яких ґрунтується сучасне суспільство. Захист прав людини, під час воєнного стану, передбачає дотримання міжнародних норм, таких як Женевські конвенції та інші міжнародні договори, які направлені на захист прав мирного населення та військовополонених [2].

Захист прав під час воєнного стану також виявляється у сприянні стабільності та миру. Відсутність захисту прав може призвести до загострення воєнного конфлікту між державами. Захист права сприяє до

демократичного вирішення конфлікту, та може забезпечити мирне врегулювання конфлікту, та налагодження міжнародних відносин. Яким чином можуть бути порушені права під час воєнного стану? [3]. Головне право, яке має людина під час воєнного стану та і в загалом - це право на життя (ст.8, ст. 27). Жодна людина не має права бути позбавлена свого життя. Під час війни, також, не можуть бути порушені права на шлюб (ст. 14, ст. 51) право на житло (5, ст. 13, ст. 47), право на справедливий суд (ст. 15, ст. 55), юридичну допомогу та захист (ст. 16, ст. 59), право на громадянство (ст. 8, ст.25), право на рівність та повагу до гідності людини (ст. 8, ст. 28) [4]. Також, порушенням прав вважається пошкодження або знищення майна мародерство [5].

Найчастіше під час війни порушуються права на життя. Це вбивство, тілесне ушкодження, зґвалтування, катування, викрадення людей на захоплених територіях та усі інші види насильств є прямим порушенням права на життя та свободу людини. Прикладами таких дій є окупація територій України російською федерацією, на яких відбувається все вище перелічене. Також у приклад можна привести дії Палестини на території Ізраїлю.

Але не треба плутати порушення прав з обмеженням під час воєнного стану. Обмеження можуть бути виконані, коли президент країни офіційно оголосить воєнний стан, на території держави.

Які права можуть бути обмеженими? Основним обмеженням є комендантська година, під час якої обмежуються права на вільне пересування. Також, можуть бути обмеженими: недоторканність житла, таємниця листування, телефонних розмов, втручання в його особисте і сімейне життя, свобода пересування, вільний вибір місця проживання, свободу думки і слова, брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, право збиратися мирно, право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю

власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, право на підприємницьку діяльність, право на працю, право на освіту [4]

З огляду на вище перелічене, можна зробити висновок, що захист прав людини під час воєнного стану має важливе значення для забезпечення гідності та безпеки людей, дотримання міжнародних норм та принципів гуманітарного права, а також підтримки стабільності та миру в суспільстві. Тільки шляхом комплексного підходу до цього питання, можна досягти сталого розвитку та благополуччя для всіх учасників воєнного конфлікту.

Список використані джерела:

1. Дорошенко В.А. Правові механізми захисту прав людини під час війни. *Юридичний науковий електронний журнал* 2023. № 2 (2023). С. 323-326.
2. Громадянська комісія з прав людини (ГКПЛ України) «Військовослужбовці у психлікарнях позбавлені прав людини».
3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64 від 24.02.2022 р.
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомість Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Поточна редакція від 01.01.2020.
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. Поточна редакція від 05.10.2023.